

IRCT Konseyi: Lübnan Ateşkesi İsrail'in Gazze Savaşını Sonlandırmanın Yolunu Gösteriyor

İşkence mağdurları için Uluslararası Rehabilitasyon Konseyi (*International Rehabilitation Council for Torture Victims - IRCT*) Konseyi, Lübnan'daki ateşkesi memnuniyetle karşılamakta ve bunu mümkün kılan herkese teşekkür etmektedir. Her ne kadar engeller çok olsa da, İsrail ve Lübnan arasındaki başarılı ateşkes müzakereleri, İsrail'in Hamas'a ve Gazze'deki Filistin halkına karşı yürüttüğü savaşta bir ateşkesin ivedilikle sonuçlandırılması için ileriye dönük bir yol göstermektedir.

Bugün Gazze, İsrail işgali altındaki Batı Şeria ile birlikte, uzun bir ihmal, ilgisizlik ve uluslararası barışı korumakla yükümlü kurumların başarısızlığı nedeniyle dünyanın en kötü etkilenen bölgesidir. Bu durum, sosyal, ekonomik ve siyasi alanlardaki tüm görev sahipleri ve paydaşların acil ve koordineli bir şekilde harekete geçmesini gerektirmektedir.

Güçlü müdahalelerin yokluğunda, İsrail'in Gazze'ye yönelik savaşının sonuçları nesiller boyunca devam edecek ve travma, yoksulluk ve istikrarsızlık döngülerini daimi hale getirecektir. İsrail tarafından Gazze'de öldürülen sivillerin yüzde 70'inin kadın ve çocuklardan oluştuğuna dikkat çekiyor ve uluslararası insan hakları sistemindeki meslektaşlarımızı, derhal ve kalıcı bir ateşkes sağlanması ve daha fazla sivilin öldürülmesiyle işkence ve diğer zulümlerin önlenmesi için her türlü çabayı göstermeye çağırıyoruz.

Hem acil ihtiyaçlara hem de uzun vadeli iyileşmeye odaklanan dengeli ve sürekli bir uluslararası müdahale, bölgenin varlığı ve dayanıklılığı için elzemdir. Böyle bir çaba ise Hamas'ın elindeki rehinelere ve İsrail tarafından keyfi olarak gözaltında tutulan tüm Filistinlilerin serbest bırakılmasını da içeren bir ateşkes olmadan başlayamaz.

IRCT'nin temel yönetim yapısı olan 20 üyeli Konsey, 76 ülkede yaklaşık 170 işkence rehabilitasyon merkezini temsil eden, işkenceyi belgelemek ve hayatta kalanları rehabilitasyon yoluyla desteklemek için çalışan dünyanın en büyük sağlık ve hukuk uzmanları ağı olan IRCT'nin dünya genelindeki üyelerinden oluşmaktadır.

Bu itibarla, İsrail'in işgal altındaki Filistin halkına yönelik ağır insan hakları ihlallerini on yıllardır kaygıyla izliyoruz ve İşkenceye Karşı Birlik Konsorsiyumu'ndaki (UATC) meslektaşlarımızın Hamas ile İsrail arasında 7 Ekim 2023'te başlayan son savaştan bu yana "ortaya çıkan işkence krizi" olarak tanımladıkları durum karşısında dehşete düşüyoruz.

IRCT'nin de aralarında bulunduğu önde gelen altı uluslararası işkence karşıtı kuruluştan oluşan UATC, yaptığı bir başka açıklamada, "bu krize yeterli bir uluslararası yanıt verilmemesinin çifte standart ve seçicilik argümanlarını beslediği, insan haklarının evrenselliğini ve işkence

karşıtı çerçeveyi ciddi biçimde zayıflattığı ve uçurumun kenarına getirdiği” uyarısında bulunmuştur.

Lübnan'daki ateşkes, bu uçurumun kenarından geriye doğru atılan küçük bir adımı temsil etmektedir. Ancak, Gazze'de ateşkes sağlanmadan ve işgal altındaki Batı Şeria'da İsraili yerleşimciler ve güvenlik güçleri tarafından tırmandırılan şiddet sona ermeden, işkence ve diğer kötü muameleye karşı mutlak yasak ihlal edilmeye devam edecek ve uluslararası insan hakları sisteminin mimarisi ve hatta Birleşmiş Milletler'in kendisi aşınmaya devam edecektir.

IRCT ve Konseyi, İsrail'in Lübnan ve Gazze'ye yönelik savaşlarından ve Batı Şeria'daki işgalinden doğrudan etkilenmektedir. Lübnan'da, aralarında Güney'de faaliyet gösteren ve İsrail'in son bombardımanında çalışanları evlerinden olan ve mülkleri tahrip edilen İşkence Görenler için Khiam Rehabilitasyon Merkezi'nin (KRC) de olduğu dört üyemiz bulunmaktadır.

Ramallah'taki Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezi (TRC) 1997'den bu yana işkence ve diğer kötü muamelelerden kurtulan 30.000'den fazla kişiyi tedavi etmiştir. TRC'nin başvurularının yüzde doksanı İsrail güvenlik güçleri tarafından alıkonulan Filistinlilerdir. Bu yılın başlarında TRC, 7 Ekim 2023'ten bu yana İsrail tarafından alıkonulduktan sonra serbest bırakılan 100 Filistinli ile yüz yüze görüşmeler gerçekleştirmiştir. Görüşmeye katılanlar, Filistin Yönetimi tarafından derlenen bir mahpus listesinden rastgele seçilmiştir. Gözaltında gördükleri muameleyi anlatan 89 kişi, İsraili yetkililerin kendilerine yumruk, tekme veya tokat attığını, 64 kişi de kendilerine copla vurulduğunu bildirmiştir. 26 kişi ise İsrail tarafından alıkonulduğu sırada göğüs ve uzuvlarında kırıklar meydana geldiğini bildirmiştir. Görüşülen 100 kişiden 63'üne TRC psikologları tarafından Travma Sonrası Stres Bozukluğu teşhisi konulmuştur.

Gazze'de, Gazze Toplum Ruh Sağlığı Programı (GCMHP) yirmi yılı aşkın bir süredir IRCT üyesidir. GCMHP, Gazze'de kurulduğu 1990 yılından bu yana karmaşık ve ciddi travmalardan mustarip yüz binlerce Filistinliyi desteklemiştir.

İsrail'in Gazze'ye yönelik son savaşından önce yapılan araştırmalar, ailelerin yüzde 80'inin yardıma muhtaç olduğu, üçte ikisinin yoksulluk içinde yaşadığı, abluka altındaki bölgede büyüyen yarım milyon çocuğun ruh sağlığı ve psikososyal destek hizmetlerine ihtiyaç duyduğunu ortaya koymuştu. UNICEF, İsrail'in acımasız ve ayırım gözetmeyen hava saldırıları ve bombardımanları nedeniyle 16,000'den fazla çocuğun öldüğünü ve on binlerce çocuğun da yetim ya da öksüz kaldığını ve Gazze Şeridi'nin 18 yaş altı nüfusunun neredeyse tamamını oluşturan bir milyondan fazla çocuğun ruh sağlığı desteğine ihtiyaç duyduğu tahmininde bulunmaktadır.

Gazze'nin 2,3 milyonluk nüfusu içinde İsrail'in savaşıdan ve ABD ile diğer Batılı müttefikleri tarafından sağlanan silahlardan etkilenmeyen neredeyse hiç kimse yoktur. Hayatta kalan bu insanların birçoğunda ömür boyu sürecek ve gelecek nesilleri olumsuz etkileyebilecek psikolojik ve fiziksel yaralar olacaktır. Tedavi edilmediği takdirde, ruh sağlığı sorunları daha da kötüleşebilir ve ciddi bozukluklara yol açarak ailelerin parçalanmasına neden olabilir. Uygun ve etkili destek, danışmanlık ve terapi yoluyla ruh sağlığı sorunlarının etkisi kontrol altına alınabilir ve azaltılabilir. GCMHP'nin ve Filistin'de ruh sağlığını iyileştirmek için çalışan diğerlerinin hizmetlerine kritik derecede ihtiyaç duyulmaktadır.

İsrail'in Gazze'ye yönelik mevcut savaşı boyunca GCMHP çalışanları, başta kadınlar, çocuklar, yaşlılar ve engellilere odaklanarak yerinden edilmiş ailelere psikolojik ilk yardım yoluyla 30.000'den fazla Filistinliye destek olmayı başarmıştır. Bu başarı, İsrail bombardımanının GCMHP'nin üç ofisinden ikisini tahrip etmesine (üçüncüsü hasarlı ve kullanılamaz durumda) ve bazı çalışanları ile ailelerinin öldürülmesine ve ciddi şekilde yaralanmasına ve neredeyse tüm çalışanların evlerini terk ederek çadırlarda ve okul koridorlarında yaşamak zorunda kalmasına rağmen elde edilmiştir. GCMHP, yalnızca geçici olarak kullanabilen yerlerde çalışarak psikoterapi ve ilaç tedavisi de dahil olmak üzere uzmanlaşmış ruh sağlığı müdahalelerinden bulunabilmiştir.

GCMHP çalışanları sosyal yardım çalışmalarına geri dönebildiklerinde ise devasa bir ihtiyaçla karşı karşıya kalmışlardır: Çocuklarının parçalara ayrılmış bedenlerinin görüntülerini hatırladıkça nefes alamayan anneler; bir ömür boyu mücadele ederek inşa ettikleri evleri ve geçim kaynakları saniyeler içinde enkaza dönüşen umutsuzluk ve çaresizlik içindeki babalar; ebeveynlerinin yanından ayırlamayacak kadar endişeli, yatağını ıslatan ve kâbuslardan çığlık atarak uyanan çocuklar.

GCMHP Genel Direktörü ve IRCT Konseyi üyesi Dr. Yasser Abu Jamei, “Halkımızın nefes almasına ve çalışanlarımızın birbirimizi destekleme mücadelesine ve toplumumuzun psikolojik iyileşmesine katkıda bulunmaya devam etmesine izin vermek için bir ön koşul olan ateşkesi sabırla bekliyoruz” ifadelerini kullanmaktadır.

İmzacılar:

Dr. Andrés Gautier Hirsch, İşkence ve Devlet Şiddeti Mağdurları için Terapi ve Araştırma Enstitüsü (ITEI), Bolivya

Mohammad Ahsan Khan, İnsani Kalkınma Örgütü (HDO), Pakistan

Dr. Türkcan Baykal, Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV), Türkiye

Merissa Van Der Linden, Yürütme Kurulu Başkanı, İşkence ve Travma Sonrası Hayatta Kalanlara Hizmet Derneği (ASeTTS), Avustralya

Dr Yasser Abu Jamei, Genel Direktör, Gazze Toplum Ruh Sağlığı Programı (GCMHP), Filistin

Dr. Sana Hamzeh, Klinik Danışman, Restart Center (Yeniden Başlama Merkezi), Lübnan

Robyn Smythe, Direktör, İşkence ve Travma Sonrası Hayatta Kalanlar Yardım ve Rehabilitasyon Servisi (STTARS), Avustralya

Khalida Salimi, OBE, Yürütücü Direktör, Değişim için Mücadele (SACH), Pakistan

Suraj Koirala, IRCT Başkanı, Teknik Danışman, Kültürlerarası Psikososyal Örgütü (TPO), Nepal

Léonce Byimana, ABD Klinik Programlar Direktörü, İşkence Mağdurları Merkezi (CVT), Amerika Birleşik Devletleri

Taiga Job Wanyanja, Klinik Psikolog, Mwatikho İşkence Sonrası Hayatta Kalanlar Vakfı, Kenya

Angela Ospina Rincón, Direktör, Psikososyal Bakım Merkezi (CAPS), Kolombiya

Dr. Tina Tsomaia, Gürcistan

Dr. Martin R. Hill, Yardımcı Direktör, Araştırma ve Değerlendirme, Heartland Alliance Uluslararası Marjorie Kovler Merkezi, Amerika Birleşik Devletleri

Dr Khader Rasras, Genel Direktör, İşkence Sonrası Hayatta Kalanlar Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezi (TRC), Filistin

Dr. Uju Agomoh, Başkan, Mahpusların Rehabilitasyonu ve Refahı Hareketi (PRAWA), Nijerya

Kathi Anderson, Eski Yönetim Kurulu Üyesi ve Kurucu, Survivors of Torture, International, Amerika Birleşik Devletleri

Ameera Abdulkareem Marran Marie, Bahjat Al Fuad İşkence Görenler için Rehabilitasyon Merkezi, Irak

76 ülkede 170 üye merkeze sahip olan IRCT, tıbbi, psikolojik, hukuki ve sosyal destek de dahil olmak üzere işkence görenlerin rehabilitasyon yoluyla iyileşmeleri ve hayatlarını yeniden inşa etmeleri için destek veren dünyanın en büyük sivil toplum kuruluşları ve bağımsız uzmanlar ağıdır. Aynı zamanda işkencenin hukuki ve adli soruşturulması ve belgelenmesi konusunda da önde gelen uzmanlığa sahiptir.